

Domnul Mihail Ionescu (*director general, Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel"*):

Domnule președinte al Camerei Deputaților,

Doamnelor și domnilor deputați și invitați,

Holocaustul sau, cu un termen ebraic, Shoah-ul, desemnează cumplita catastrofă abătută asupra poporului evreu în preajma și în timpul celui de-al doilea război mondial.

A fost o monstruoasă încercare de exterminare a unui întreg popor. Nu au fost cruțați bătrânii, femeile sau copiii. Ghettoizarea, lagărul de concentrare, munca forțată, înfometarea, camerele de gazare, execuțiile în masă, exterminarea prin orice mijloace, deportările sunt cuvintele cheie ale acestei imense tragedii.

Holocaustul a fost însoțit de distrugerea sistematică a patrimoniului cultural și religios iudaic, parte importantă a zestrei civilizației noastre.

Nu doar poporul evreu a fost ținta acestui efort de anihilare fizică, ci și alte grupuri etnice, precum roma, cum s-a întâmplat și în România, indivizi cu dizabilități, oponenți politici, homosexuali sau alții.

Nu numai în Germania a avut loc tragedia Holocaustului, ci și în statele aliate Reichului, desigur, în grade și intensități variate. Între aceste state se numără și România.

Holocaustul a fost ultima etapă a unui proces aberant ce-și are adânci rădăcini istorice în antisemitismul medieval și modern, soluția finală, așa-zisa soluție finală conturându-se în anii 1938-1942. Exterminarea evreilor a fost posibilă atunci în condițiile unui regim totalitar ghidat de o ideologie monstruoasă.

Calea spre înfăptuirea Holocaustului a fost deschisă prin definirea evreului și legislația rasială adoptată în Germania, apoi în Ungaria, Italia, Slovacia, România sau Franța, de guvernele de obediență hitleristă, de introducerea acestor legi draconice în țările ocupate de Reich, legislație care a avut întotdeauna și o importantă componentă economică, opusă principiilor economiei liberale, libere, realizată prin secole de evoluție firească ascendentă.

Doamnelor și domnilor,

În România dinaintea celui de-al doilea război mondial trăia, ca număr, a treia comunitate evreiască a Europei. În preajma și la începutul celui de-al doilea război mondial și în condițiile brutalei dezmembrări a României în 1940, conjunctura politică a dus la adoptarea primelor prevederi rasiale. Pogromurile de legionari de la București și cel de la Iași din anul 1941, crearea în Transnistria a unor lagăre de concentrare și exterminare s-au soldat cu peste 280.000 de victime. Regimul totalitar antonescian a situat astfel România în geografia macabră a Holocaustului european.

În România, cunoașterea și asumarea responsabilităților Holocaustului s-a produs abia după decembrie 1989, cum s-a spus aici. Un moment definitoriu a fost instituirea în anul 2003 a Comisiei Internaționale pentru Studierea Holocaustului din România, condusă de profesorul Wiesel, originar din România, și laureat al Premiului Nobel pentru Pace.

Raportul Comisiei, prezentat în 2004 în fața președintelui țării, Ion Iliescu, ale cărei concluzii au fost asumate oficial, constituie rezultatul unei ample investigații internaționale și totodată temeiul unui important program de cercetare viitoare.

Studierea Holocaustului și a implicațiilor acestuia, monitorizarea și combaterea antisemitismului și negaționismului sunt părți esențiale ale educației democratice, ale exercițiului democratic actual, o cheazășie a evoluției României ca stat al Uniunii Europene și membru deplin al Alianței Nord-Atlantice.

Scopul Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România "Elie Wiesel" este aprofundarea cercetării socio-istorice asupra acestui episod recent al istoriei României.

Vreau să vă informez asupra câtorva dintre direcțiile asumate de cercetarea științifică desfășurată în cadrul acestei instituții. Bineînțeles, cea mai importantă dintre ele este adâncirea bazei documentare, exploatarea arhivelor, care încă sunt un tezaur neexplorat suficient, exploatarea, deci, a acestora în scopul de a elucidă aspectele variate ale Holocaustului.

Aș vrea să citez ca o realizare deosebită lansarea publicării unei serii de documente germane - a apărut un prim volum - referitoare la tragedia Holocaustului din România. Aceste documente vădesc realitatea incontestabilă a acestui fenomen și ridică un vid științific impenetrabil în fața negaționismului.

De asemenea, aș mai menționa și donația Muzeului Holocaustului din Washington, grație căreia totalitatea documentelor descoperite până acum din arhivele din România referitoare la Holocaust poate fi studiată pe microfilm la institutul nostru.

O altă direcție de cercetare, la fel de importantă, ia în considerare analiza comparativă a Holocaustului, așa cum s-a desfășurat acesta în statele Europei Centrale și de Est, a memoriei acestui fenomen în geografia politică actuală din această regiune. Aș cita aici Conferința internațională regională organizată de institutul nostru în iunie 2007, în urma căreia a apărut o carte în mai multe limbi străine intitulată "Memoria Holocaustului și antisemitismului în Europa Centrală și de Est. Probleme comparative" cu autori din aproape toate statele regiunii.

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, aș menționa elaborarea de sinteze în domeniu, necesare procesului educațional, declanșată în sistemul nostru național de educație, pe această problematică, precum și inserarea institutului în procesul de instruire a cadrelor didactice de profil.

Prin lucrările editate, prin conferințele naționale și internaționale pe care le-a organizat sau la care a participat a fost și este diseminat mesajul sobru și echidistant al cunoașterii științifice, a

fost pus în valoare documentul istoric, în dauna etichetărilor sau a adjectivelor partizane și neproductive.

În cazurile grave de manifestare a negaționismului sau antisemitismului în spațiul public românesc, institutul a reacționat în conformitate cu legislația adoptată de dumneavoastră, propunându-și să activeze resorturile instituționale capabile să prevină astfel de manifestări.

Privilegiați de ocazia de a ne afla în fața dumneavoastră, azi, la evenimentul comemorării solemne în acest înalt for a Zilei Holocaustului din România, vreau să vă încredințez că Institutul Național pentru Studierea Holocaustului în România își va întemeia în continuare activitatea pe temeiul adevărului despre istoria recentă a României, călăuzit de exigențele societății noastre democratice.

Vă mulțumesc pentru atenție.